

Posudek na doktorskou disertační práci RNDr. Roberta Tropka, „Antropogenní stanoviště z hlediska ekologie a ochrany bezobratlých živočichů“.

Na úvod posudku si vypomohu nepřímou citací jiného posudku na kolegu Tropka, z pera profesora Novotného: „Výkony odpovídají úrovni brilantního mladého vědce, spíše než končícího doktoranda“. Čtenář disertace se o tom přesvědčí sám, skutečně není obvyklé, aby se kandidát obhajující v řádném termínu v disertační práci pyšnil pěti prvoautorskými publikacemi v mezinárodních časopisech, včetně takových skvostů jako je „šéfredatorská volba“ v časopise *Journal of Applied Ecology*, dále vlastní knihou, větším počtem prvoautorství a spoluautorství na publikacích nezařazených do disertace, a konečně běžícím projektem GAČRu a obhájeným projektem National Geographic Society, jejichž je hlavním řešitelem. Ocenění zaslouží i to, že kandidát, při vsí té slávě, nepřestal být solidním regionálním přírodovědcem, což dokazují přiložené faunistické a popularizační příspěvky. Z hlediska formálních požadavků na udělení titulu Ph.D. tak vlastně není o čem diskutovat, Robert Tropek si doktorský titul plně zaslouží.

Po stránce obsahové představuje předložená disertace ucelený soubor publikací, vztahujících se k biodiverzitě a ochrannému potenciálu postindustriálních, či spíše (abychom zahrnuli i drobnou črtu o pavoucích obnažených rybníčních den) „člověkem zcela přeoraných“ stanovišť. Není asi náhoda, že právě v postkomunistické střední Evropě, kde došlo po 2. světové válce k systematickému celoplošnému útoku na krajinu a život v ní, vzniklo hned několik pracovních skupin, které jsou fascinovány člověkem narušenými stanovišti. Nejde o zájem krajově exkluzivní – práce na podobné téma lze například v Británii vystopovat minimálně do 70. let – ale právě v naší části světa tento zájem přerostl ve skutečný průmysl, reprezentovaný skupinou kolegy Pracha na poli vegetačním, a dále jmény Frouz, Šálek, Dolný, Heneberg, Harabiš ... na poli oživení živočichy. Mezi postindustriálními zoology patřil Robert v posledních letech s přehledem mezi nejaktivnější a není asi přehnané prohlásit, že skupina Tropek-Konvička patří na tomto poli mezi současnou evropskou špičku.

Seřadíme-li jednotlivé kapitoly disertace chronologicky (tedy jinak, než jsou řazeny autorem), pak kandidátův zájem začíná drobnějšími pracemi z granodioritových lomů Blanského lesa, jež spojily jeho letitou fascinaci pavouky a školitelův zájem o faunu lomů. Následuje pravé mistrovské dílo, rozšiřující poznatky o motýlech, pavoucích a střevlicích na rostliny a více než deset skupin bezobratlých, a to ve srovnání spontánní sukcese – pro většinu skupin prospěšné – a technické rekultivace – pro většinu skupin vražedné. Následující práce (ta z *Ecological Engineering* 2012) úspěšně přenáší výsledky z vápencových lomů, stanovišť druhově bohatých, na černouhelné výsyvky, stanoviště spíše chudá. Další práce z *Ecological Engineering*, ta zasláná do recenzního řízení, se přesunuje od detailu lokálních společenstev ke krajinné škále a přesvědčivě dokazuje, že pouhá řízená sukcese nestačí, sukcese je vhodné usměrňovat. Je na místě poznamenat, že touto prací se kandidát definitivně osamostatnil vůči školiteli, respektive se začal spoléhat na postupně vybudovaný vlastní tým. Drobnější práce o pavoucích rybníčních den signalizuje rodící se zájem o „sypké substráty“, tedy písečné duny, pískovny a podobně, který se dále materializoval pilotními průzkumy elektrárenských popílkovišť. Z nich vzešla práce chronologicky poslední, v disertaci ovšem první a pravděpodobně nejskandálnější. Ukazuje, že refugii ohrožených bezobratlých, v tomto případě včel a vos, se nemusejí stávat jen relativně neškodné lomy a výsyvky, ale i stanoviště, jejichž existence objektivně představuje environmentální hazard pro lidské zdraví. Tématem se podrobněji zabývá autorův běžící GAČR, takže nás ještě čekají velké objevy. Konečně

chronologicky poslední časopisecký příspěvek se týká vodních prostředí, konkrétně vážek oživujících tůň na hnědouhelných výsypkách. Zde dlužno dodat, že data původně sebral jiný tým, a Robert byl k přípravě publikace přizván jako nesporný expert a tuzemská kapacita.

Z předchozího odstavce snad plyne doktorandův postupný růst nejen odborný, ale i společenský a lidský. A to jsem raději nezmínil jeho další (dvojjedinou) aktivitu, participaci na výzkumech hmyzu v horách Západoafrické vysočiny, kde Robert zodpovídá za entomologickou část v rámci projektů zaměřených na interakce rostliny – hmyz – ptáci, a souběžně sbírá materiál a data pro vlastní projekty fylogeografie a biogeografie afrických motýlů, na něž již získal i finance od National Geographic Society. Na tomto místě přiznám, že jsem měl o Robertově „expanzi do tropů“ zpočátku jisté pochybnosti: prostě jsem nevěřil, že takto široký záběr bude zvládat. Je asi údělem učitelů, že podceňují své žáky, a úkolem žáků, překonávat své učitele. To druhé se v Robertově případě podařilo ... a to je v nejlepším pořádku.

Disertační práci RNDr. Roberta Tropka doporučuji k obhajobě, přeji mu spoustu úspěchů do pracovního i soukromého života a těším se na naši další spolupráci.

V Českých Budějovicích, 30. října 2012

Doc. Mgr. Martin Konvička, Ph.D.

